

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ՀԱՅԿՏՏ

Դրամավարկային
քաղաքականության
ծրագրի կատարման
հաշվետվություն

2019/2

եռամսյակ

2020/1

եռամսյակ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ**

*Հաստատված է
Հայաստանի Հանրապետության
կենտրոնական բանկի խորհրդի
26.05.2020 թ. թիվ 83Ա որոշմամբ*

**ԴՐԱՄԱՎԱՐԿԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳՐԻ
ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
(2019 թ. 2-րդ եռ. - 2020 թ. 1-ին եռ.)**

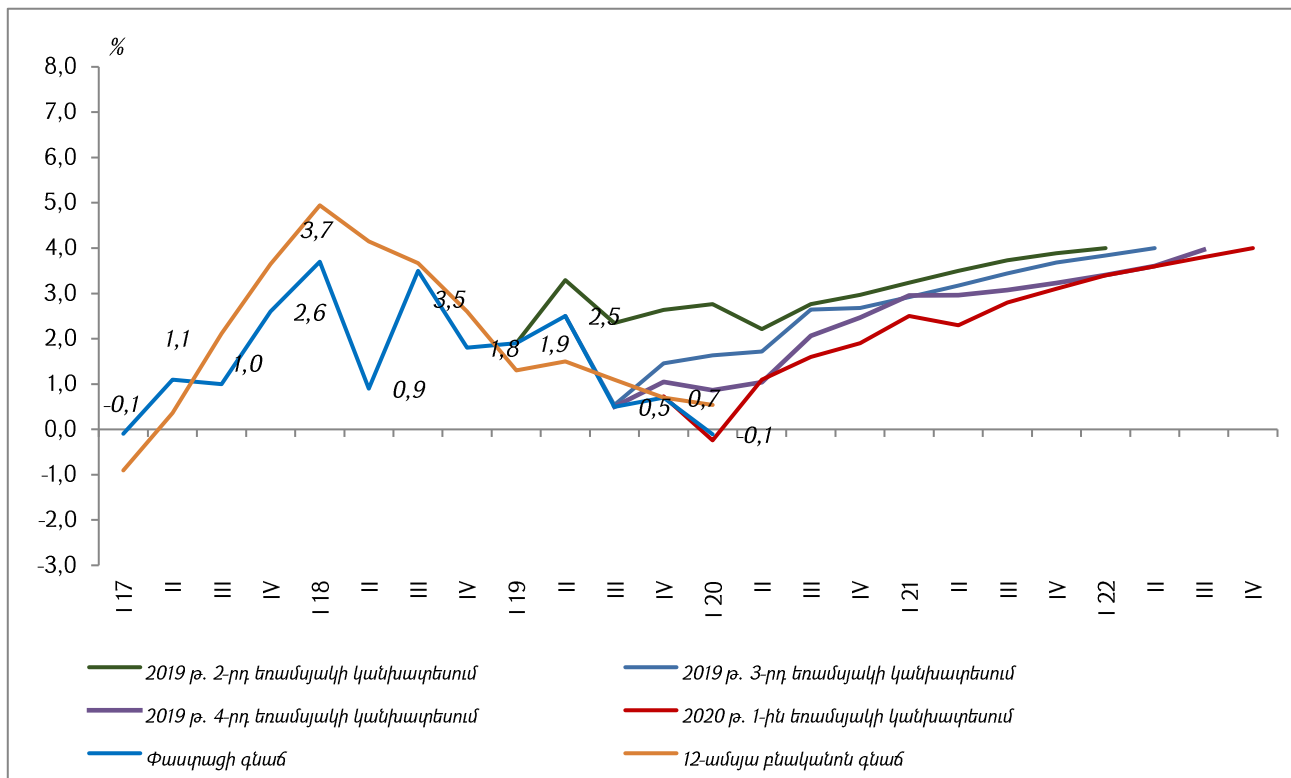
2020 թվականի 2-րդ եռամսյակին նախորդող մեկ տարվա ընթացքում ՀՀ-ում պահպանվել է ցածր գնաճային միջավայր: Այն հիմնականում պայմանավորվել է Կառավարության կողմից իրականացրած՝ սպասվածից ավելի զսպողական հարկաբյուջետային քաղաքականությամբ և արտաքին աշխարհից փոխանցված գնանկումային ազդեցություններով: 2019 թ. ընթացքում դրանց գումարվեցին որոշ կառուցվածքային գործոններ, ինչպիսիք էին ապրանքային շուկայում մրցակցության աճը և պահանջարկի տեղաշարժը կարճաժամկետ սպառման ապրանքների շուկայից երկարաժամկետ սպառման ապրանքների շուկա: 2020 թ. մարտին առանձին ապրանքատեսակների գների վրա դրսևորվեց նաև Նոր կորոնավիրուսի համավարակի բռնկման ու դրա տարածման դեմ ձեռնարկված միջոցառումների ազդեցությունը: Այս իրադրությունում ԿԲ-ն նշված ժամանակահատվածում շարունակել է իրականացնել խթանող դրամավարկային քաղաքականություն՝ 2019 թ. սեպտեմբերին և 2020 թ. մարտին անգամ ավելացնելով խթանման չափը 0.25-ական տոկոսային կետով, գնաճի նպատակային ցուցանիշին կանխատեսվող 3 տարվա հորիզոնում հասնելու համար:

1. ԴԱՄԱՎԱՐԿԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՇՎԵՏՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ

Հաշվետու ժամանակահատվածի համար, համաձայն 2019 թվականի երկրորդ եռամսյակի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի, կանխատեսվում էր ցածր գնաճային միջավայր՝ պայմանավորված սպասվող թույլ համախառն պահանջարկով: Վերջինս էլ իր հերթին կրելու էր իրականացվելիք զսպողական հարկաբյուջետային քաղաքականության և արտաքին աշխարհում պահպանվող ցածր գնաճային միջավայրից փոխանցվող ազդեցությունները: Այս պայմաններում Կենտրոնական բանկը շարունակելու էր իրականացնել խթանող դրամավարկային քաղաքականություն՝ առաջնորդվելով գնաճի աստիճանական վերականգնման նախապատվությամբ, ինչը, բազային սցենարով մակրոտնտեսական զարգացումների պարագայում, կպահպանվեր նաև միջնաժամկետ հատվածում: Նման քաղաքականության ներքո 12-ամսյա գնաճը կարճաժամկետում դեռևս պետք է պահպանվեր ցածր մակարդակում, իսկ միջնաժամկետում՝ մոտենար և կայունանար նպատակային 4% ցուցանիշի շուրջ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում 12-ամսյա գնաճը շեղվել է ծրագրված ուղեգծից ներքևի ուղղությամբ, ինչը հիմնականում պայմանավորվել է այդ ընթացքում, սպասվածի համեմատությամբ, առավել զսպողական հարկաբյուջետային քաղաքականության իրականացմամբ և արտաքին աշխարհում սպասվածից թույլ պահանջարկով: Ելնելով դրանից՝ ԿԲ-ն վերանայել է գնաճի կանխատեսումները և վերականգնման ուղեգիծը (տե՛ս գրաֆիկ): Միաժամանակ, 2019 թ. երկրորդ կեսից դրսևորվել են գնաճը զսպող որոշ առաջարկի գործոններ՝ ներքին գների վրա արտաքին աշխարհում ձևավորված ցածր գների փոխանցվող ազդեցությունը, ապրանքային շուկաներում շարունակաբար ավելացող մրցակցությունը, ինչը փոխում է կազմակերպությունների գնագոյացման վարքագիծն ու նվազեցնում դրանց հավելադիրները, և տնտեսության ոչ արտահանելի հատվածում ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետության աճը:

ՀՀ ԿԲ կանխարեսումների համաձայն՝ կարճաժամկետում կապահպանվի ցածր գնաճային միջավայր, իսկ միջնաժամկետում այն կավելանա, և կանխարեսվող հորիզոնի վերջում 12-ամսյա գնաճը կկայունանա նպատակային ցուցանիշի շուրջ

Պահպանվող ցածր գնաճային միջավայրի պայմաններում, հաշվետու ժամանակահատվածում, ԿԲ-ն վարել է խթանող դրամավարկային քաղաքականություն և շարունակել է նախապատվությունը տալ գնաճի աստիճանական վերականգնմանը, քանի որ, ըստ ԿԲ գնահատման, ձևավորված մակրոտնտեսական իրավիճակում ցածր գնաճը նպաստում էր երկարաժամկետ գնաճային սպասումների խարսխմանը: Հաշվի առնելով հարկաբյուջետային քաղաքականության սպասվածից ավելի զսպող ընթացքը և հիմնական ապրանքների միջազգային շուկայում գնաճային միջավայրի թուլացումը, 2019 թ. երրորդ եռամսյակում Կենտրոնական բանկը փոքր-ինչ ավելացրել է դրամավարկային պայմանների խթանման չափը և 0.25 տոկոսային կետով իջեցրել վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքը:

Դրամավարկային քաղաքականության տեսանկյունից ԿԲ-ի համար լուրջ մարտահրավեր էր 2020 թ. սկզբից աշխարհի մի շարք երկրներում բռնկված Նոր կորոնավիրուսը (COVID-19), որը մարտի առաջին կեսին շատ արագ տեմպերով տարածվեց աշխարհի մեծաթիվ երկրներում, այդ թվում և ՀՀ-ում, և որակվեց համավարակ: ԿԲ գնահատականների համաձայն՝ համավարակի ազդեցությունը արտահայտվում է համախառն առաջարկի և պահանջարկի միաժամանակյա կրճատմամբ, էական անմիջական ազդեցություն չունենալով ընդհանուր գնաճի զարգացումների վրա, որի պարագայում դրամավարկային քաղաքականության դերը համավարակին հակազդման առումով սահմանափակ է: Այս պարագայում ԿԲ խորհուրդը մարտի 17-ին, հաշվի առնելով առկա ցածր գնաճային իրավիճակը, համաշխարհային և ՀՀ տնտեսությունների սպասվող զարգացումներն ու անորոշությունները, ևս 0.25 տոկոսային կետով

իջեցրել է վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքը: Միաժամանակ, ՀՀ ֆինանսական շուկայում համավարակը արտահայտվեց անորոշության աճով՝ հանգեցնելով դրամային իրացվելիության պահանջարկի էական աճի, ինչպես նաև միջնաժամկետ և երկարաժամկետ ՊՊ շուկայում տոկոսադրույքների որոշակի բարձրացման: ԿԲ-ն իր հիմնական գործիքի միջոցով համակարգ է ներարկել անհրաժեշտ ծավալի դրամային իրացվելիություն, ինչի արդյունքում կարճաժամկետ տոկոսադրույքները պահպանվել են ԿԲ քաղաքականության տոկոսադրույքի շուրջ: Հաշվետու ժամանակահատվածում ԿԲ-ն մշտապես ֆինանսական շուկային ազդակ է տվել նաև այն մասին, որ կանխատեսվող մակրոտնտեսական զարգացումների պարագայում խթանող պայմանները կպահպանվեն անհրաժեշտ երկար ժամանակահատվածում՝ միջնաժամկետում գնաճի նպատակի իրագործման համար:

2. ԳՆԱՃԸ ՀԱՇՎԵՏՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ

2019 թվականի երկրորդ եռամսյակին հաջորդող մեկ տարվա ընթացքում 12-ամսյա գնաճը պահպանվել է ցածր մակարդակում և ցուցաբերել տատանողական վարքագիծ՝ պայմանավորված առավելապես բերքի սեզոնայնության տեղաշարժի հետևանքով գյուղմթերքի գների փոփոխություններով: Այսպես, երկրորդ եռամսյակում սեզոնային պարենային ապրանքների գների նշանակալի աճը նպաստել է գնաճի որոշակի ավելացմանը, որը հունիսի դրությամբ հասել է 2.5%-ի, իսկ երկրորդ կիսամյակում և արդեն 2020 թ. սկզբին, կրկին հիմնականում սեզոնային ապրանքների գների անկման հաշվին, աստիճանաբար նվազել՝ մարտին կազմելով տ/տ -0.1%: Այդուհանդերձ, բնականոն գնաճի 12-ամսյա ցուցանիշը ևս նվազել է և կազմել 0.5%, իսկ կարգավորվող ծառայությունների սակագների և սեզոնային պարենային ապրանքների տ/տ աճը համապատասխանաբար եղել է 1.4% և -6.5%: Սեզոնային պարենային ապրանքների գնանկումը պայմանավորվել է «Բանջարեղեն» ապրանքախմբի տ/տ -19.4%, «Մրգեր» ապրանքախմբի տ/տ -8.5% և «Ձու» ապրանքախմբի տ/տ -31.2% գնանկումներով: Բնականոն գնաճը հիմնականում պայմանավորվել է «Ալկոհոլային խմիչքներ», «Ծխախոտային արտադրատեսակներ», «Հացաբուլկեղեն և ծավարեղեն», «Կոշիկ» և «Վառելիք» ապրանքախմբերի՝ համապատասխանաբար տ/տ 11.0%, 7.2%, 1.44%, 3.6% և 2.7%, ինչպես նաև «Ամբուլատոր», «Հիվանդանոցային» և «Կրթություն» ծառայությունների՝ համապատասխանաբար 5.1%, 2.3% և 3.7% աճով: «Ծխախոտային արտադրատեսակներ» և «Ալկոհոլային խմիչքներ» ապրանքախմբերի գների աճը հիմնականում կրում է տարեսկզբին ակցիզային հարկի դրույքաչափերի փոփոխության գնաճային ազդեցությունը: Միևնույն ժամանակ, միջազգային շուկաներում պարենային ապրանքների գների նվազումը շարունակել է փոխանցվել ներքին շուկային, որտեղ ևս արձանագրվել է պարենային ապրանքատեսակների գծով գնաճի որոշակի թուլացում: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ նշանակալի գնանկում է արձանագրվել շաքարավազի և մսամթերքի շուկաներում (համապատասխանաբար -10.6% և -4.5%, որոնց ընդհանուր նպաստումը գնաճին

կազմել է -0.5%): Հարկ է նշել, որ 2020 թվականի սկզբին որոշ ապրանքախմբերի մաքսային դրույքաչափերի փոփոխության գնաճային ազդեցությունը, ինչպես և գնահատվում էր, կազմել է շուրջ 0.2 տոկոսային կետ:

Պայմանավորված կորոնավիրուսի համաճարակային իրավիճակով, ինչպես ամբողջ աշխարհում, այնպես էլ ՀՀ սպառողական շուկայում առանձին ապրանքատեսակների գծով արձանագրվել են պահանջարկի կառուցվածքային տեղաշարժեր և որոշակի փոփոխություններ, որոնք, սակայն, մարտ ամսվա ընթացքում գների և ծառայությունների սակագների մեջ դեռևս զգալիորեն չեն արտահայտվել: Նույնկերպ նաև մարտին գրանցված դրամի փոխարժեքի որոշակի արժեզրկումը դեռևս էականորեն չի արտացոլվել մարտ ամսվա ներքին գների վրա: Մարտի դրությամբ, պահանջարկի աճով պայմանավորված, աճել են որոշ պարենային ապրանքների, հատկապես՝ հնդկացորենի, բլրլորի, բրնձի, ալյուրի, սխտորի, սոխի, կիտրոնի և տաքդեղի գները:

Աղյուսակ 1

Ապրանքախմբի անվանումը	Կշիռներ	12-ամսյա գնաճ	Նպաստումը տ/տ գնաճին
Բնականոն գնաճ	72.7	0.54	0.39
Հացաբովկեղեն և ծավարեղեն	8.99	1.44	0.13
Միս	9.87	-4.48	-0.44
Յուղեր և ճարպեր	2.77	-3.46	-0.10
Շաքարավազ	0.6	-10.62	-0.06
Ալկոհոլային խմիչքներ	2.77	10.99	0.30
Ծխախոտային արտադրատեսակներ	1.77	7.20	0.13
Հագուստ	2.58	0.47	0.01
Կոշիկ	1.52	3.57	0.05
Դեղագործական ապրանքներ, բժշկական սարքավորանք և սարքեր	4.83	0.78	0.04
Վառելիք	5.2	0.96	0.05
Օդային մարդատար տրանսպորտի ծառայություն	0.55	-9.02	-0.05
Կրթություն	1.48	3.71	0.05
Հիվանդանոցների ծառայություններ	2.57	2.27	0.06
Ամբուլատոր ծառայություն	2.44	5.14	0.13
Սեզոնային պարենային ապրանքներ	10.5	-6.53	-0.69
Ձու	1.44	-31.19	-0.45
Մրգեր	3.35	0.94	0.03
Բանջարեղեն	5.74	-6.64	-0.38
Կարգավորվող ծառայություններ	16.7	1.41	0.24

